

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1950

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

★

HELSINKI 1951

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1950

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

*

HELSINKI 1951

SISÄLTÖ:

	siv.		siv.
<i>Suomen talouselämä vuonna 1950</i>	3	Inventaukset sekä haarakonttorien ja asioiden tarkastukset	20
Sotakorvaukset	3	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot	20
Teollisuus	3	Johtokunta	21
Maa- ja metsätalous	4	Suomen Pankin soveltamien korkojen korottaminen	21
Työmarkkinat	5	Uusi kirjeenvaihtajapankki	22
Ulkomaankauppa	5	Rahapajan ja Suomen Pankin setelipainon yhdistämissuunnitelman raukeaminen	22
Kotimaankauppa	6	Kiinteistöjen ostoja	22
Liikenne	7	Suomen Pankin johtosäännön 7, 18 ja 19 §:n muuttaminen	22
Raha- ja pääomamarkkinat	7	Uusien toimien perustaminen ja eräisiin toimiin tehtyjä muutoksia	22
Korkotaso	9	Suomen Pankin ohjesäännön 24 §:n muuttaminen ja uuden eläkesäännön vahvistaminen	23
Maksutase ja pääomaliike	9	Palkkauksen ja eläkkeiden korottaminen, kalnliipaikanlisät sekä ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaus	24
Hintataso	9	Eläkkeet ja avustukset	25
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	11	Haarakonttorien valvojat	25
Rahan arvo ja pankin ulkomaiset suhteet ..	11	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat ..	25
Luotonanto	12		
Korkomäärät	13		
Setelistö	13		
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	14		
Pankin suhde valtioon	15		
Ulkomaiset selvitystiltilt	16		
Rembursit	16		
Pankin tilinpäätös	17		
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i> ..	20		
Tilintarkastus	20		
Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	20		

Suomen talouselämä vuonna 1950.

Suomen talouselämän kehitys kuluneena vuonna oli kaksinainen: toisaalta tuotanto-toiminta ja kansan kulutus, määräytyistä heikkouksista huolimatta, kehittyivät tyydyttävästi, mutta toisaalta rahanarvopoliittisesti tulokset olivat valitettavan heikot.

Maataloustuotannon tulosta häitäsivät kuivuus, paikoitellen kesähallat sekä epäsuotuisat korjuuilmat, minkä takia sato jäi odotettua heikommaksi. Teollisuustuotannossa oli havaittavissa nousua, mutta syksyn pitkälliset lakot vähensivät tuotantomääriä, niin että koko vuoden nousu oli mitätön. Ulkomaankauppa oli vilkasta, mutta kaupallinen vienti ei päässyt nousemaan tuonnin suuruiseksi, vaikka sotakorvausvienti suoritussopimusten mukaisesti pieneni. Rakennustoiminta oli ennätyslistä, kun todelliseen ja itsessään suureen rakentamistarpeeseen tuli lisäksi keinotellunluonteinen rakentamishalu. Vuoden alkupuolella ilmeni jonkin verran työttömyyttä, mutta kesällä ja syksyllä täystyöllisyys jälleen vallitsi työmarkkinoilla, joille palkkavaatimukset ja työtaistelut antoivat leiman. Useat yleiset palkankorotukset ja hintojen jatkuva nousu, jota kansainvälisillä markkinoilla tapahtunut hintakehitys osaltaan lisäsi, häiritsivät talouselämän tasapainoa ja loivat sen inflaatiotunnelman, joka oli ominainen kuluneelle vuodelle. Se oli myös omansa kiihdyttämään luotonkysyntää ja supistamaan pääomien kerääntymistä luottolaitoksiin sekä aika ajoin aiheuttamaan ostovimmaa ja ennen kaikkea houkuttelemaan rahapääoman muuttamiseen reaali-pääomaksi. Näin ollen rahamarkkinoille antoi leiman yhä yltyvä kireys, joka syksyllä johti yleiseen korkotason nousuun.

Sotakorvaukset.

Sotakorvausten suorittaminen oli edelleen rasituksena Suomen talouselämälle, vaikkakaan se tuotannon elpymisen ja korvaus-

määrien pienenemisen takia ei enää ollut niin keskeisenä tuotantopolitiikan ongelmana kuin ensimmäisinä vuosina sotien jälkeen. Syksyn lakot häitäsivät suuresti näitä suorituksia, ja vain äärimmäisin ponnistuksin saatiin vuoden loppuun mennessä sovitut suoritukset suurin piirtein toimitetuksi, mutta kaikesta huolimatta pienekö vajaus jäi rasittamaan seuraavan vuoden suoritusvelvollisuutta. Kertomusvuoden aikana toimitettiin sotakorvaustavaroita kaikkiaan 14.1 milj. korvausdollarin arvosta. Pääosana olivat alukset, 7.6 milj. dollarin, ja koneet ja koneistot, 6.4 milj. dollarin arvosta. Suorittamatta on vielä syksyyn 1952 mennessä toimituksia 27.1 milj. dollarin arvosta.

Kauppatilaston mukaan oli toimitettujen sotakorvausten arvo 7 846 milj. markkaa vastaten 12 226 miljoonaa vuonna 1949. Laskettuna dollarin nykyisen kurssin mukaan näiden suoritusten arvo vuonna 1950 oli n. 34.0 milj. dollaria.

Teollisuus.

Vuoden 1949 lopussa alkanut vilkastuva suunta jatkui kertomusvuoden alkupuolella, jolloin teollisuuden tuotanto saavutti korkeamman tason kuin aikaisemmin. Kesälomat ja varsinkin syksyn lakot aiheuttivat kuitenkin tuntevan takaiskun — onhan arvioitu lakkojen merkinneen tuotannon supistumista 21.7 miljardin markan arvosta. Loppuvuodesta teollisuustoiminta jälleen vilkastui, osaksi jopa korvaten edellisten kuukausien vajauksen. Kaiken kaikkiaan teollisuustuotannon volyyymi oli hiukan suurempi kuin vuonna 1949. Tilastollisen päätoimiston laskeman indeksin mukaan (1938 = 100) tuotanto kertomusvuonna oli 143 pistettä vastaten 142 pistettä edellisenä vuonna.

Vientiteollisuuden nousu oli alkuvuodesta erittäin voimakas, mutta väheni sitten edellä

mainituista syistä noustaksensa loppuvuodesta uusiin ennätyksiin. Tuotantoindeksi nousi 108 pisteeseen ja sivuutti siten ensimmäistä kertaa sodanedellisen ajan huipun. Lisäys vuodesta 1949 oli noin 9 %. Tämä edistyminen kohdistui paperiteollisuuden eri haaroihin, eritoten selluloosan valmistukseen, kun sen sijaan puuteollisuuden tuotanto oli määrältään pienempi kuin edellisenä vuonna.

Kotimarkkinateollisuuden tuotanto oli, lakoista huolimatta, määrältään suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna, joka edusti tähänastista ennätystä. Tuotantoindeksi oli 163 pistettä vastaten 164 pistettä vuonna 1949. Useimpien teollisuudenhaarojen tuotannossa on havaittavissa nousua edelliseen vuoteen verrattuna, mutta ennen kaikkea metalliteollisuuden tuotanto oli tuntuvasti supistunut.

Rakennustoiminta oli erittäin vilkasta. Se pohjautui pääasiallisesti suureen rakentamistarpeeseen, joka oli luonnollinen seuraus sotavuosien seisauksesta tällä alalla, siirtoväestön asuttamisesta sekä yleensäkin kehityksen luomista uusista tarpeista, mutta tähän liittyi rakennuskustannusten jatkuvan nousun aiheuttama sijoittamiskiihko. Näistä syistä muodostui rakennusbuumi, jota täytyy pitää epäterveenä ja joka vaikeutti vakauttamispyrkimyksiä. Rakennustoiminta olisi noussut suuremmaksi, kuin mihin se todella kohosi, ellei varsinkin vuoden jälkipuolella olisi syntynyt puutetta eräistä rakennustarvikkeista, vaikka näiden tuotanto ylitti aikaisemmat saavutukset. Myös pääomien suhteen esiintyi niukkuutta siitä huolimatta, että julkisia varoja asetettiin rakennustoiminnan käytettäväksi osaksi Arava-suunnitelman puitteissa, osaksi muidenkin rakennuslainojen muodossa. Tietoja ei rakennussäännöstelyn loputtua ole saatavissa koko todellisesta rakennustoiminnasta, mutta eräät luvut valaisevat sen suuruutta.

Ennakoarvion mukaan valmistui kaupungeissa ja kauppaloissa uusia rakennuksia lähes 3.8 milj. m³ eli 14 % enemmän kuin vuonna 1949. Tästä oli noin puolet asuintaloja, toinen puoli oli teollisuus-, koulu-, sairaala- ynnä kaikenlaisia muita tarkoituksia palvelevia rakennuksia. Jälkimmäisten kohdalla ilmeni noin 11 %:n vähennys edellisestä vuodesta, kun taas uusien asuinhuoneistojen luku, nousten yli 8 000:n, oli 23 % runsaampi kuin vuonna

1949. Melkoinen osa puolivalmiita rakennusyrityksiä siirtyi seuraavaan vuoteen.

Maanhankintalain mukainen rakennustoiminta ei enää ollut yhtä vilkasta kuin edellisinä vuosina; kaikkiaan valmistui 14 173 rakennusta, joista 5 868 oli asuinrakennuksia ja 3 716 kotieläinrakennuksia. Niiden yhteenlaskettu tilavuus oli 4.7 milj. m³ vastaten 6.7 milj. m³ edellisenä vuonna. Seuraavaan vuoteen siirtyi keskeneräisinä 16 800 rakennusta vastaten noin 6.4 milj. m³. — Maaseudun muu rakennustoiminta oli erittäin vilkasta, kun sekä maanviljelijät ja maaseudun likeyritykset että kunnat ja seurakunnat parhaansa mukaan koettivat tyydyttää rakentamistarpeitaan ennen rakennuskustannusten odotettuja uusia nousuja. — Pohjois-Suomen jälleerakentaminen oli käytännöllisesti katsoen saatettu loppuun.

Maa- ja metsätalous.

Sääsuhteet olivat kasvukauden alkupuolella suotuisat *maataloudelle*. Kun väkilannoitteita oli runsaasti saatavissa, odotettiin hyvää satoa, mutta valitettavasti paikalliset kesähallat, loppukesän kuivuus ja epäedullinen, sateinen korjuuaika huononsivat tulosta. Useiden tärkeiden viljelyskasvien osalta sato siten jäi jonkin verran heikommaksi kuin edellisenä vuonna, mutta toisissa suhteissa taas ylitettiin silloiset saavutukset. Ennakkotietojen mukaan saatiin vehnää 291 400 tonnia vastaten 322 700 tonnia vuonna 1949, ruista 233 900 vastaten 218 600 tonnia, ohraa 186 600 vastaten 181 100 tonnia eli leipäviljaa kaikkiaan 711 900 tonnia vastaten 722 400 tonnia edellisenä vuonna. Edelleen saatiin kauraa 722 300 vastaten 723 300 tonnia, perunoita 1 210 100 vastaten 1 157 100 tonnia, sokerijuurikkaita 236 200 vastaten 183 500 tonnia, muita juurikasveja 454 400 vastaten 600 100 tonnia sekä peltoheinää 3 139 000 vastaten 2 802 000 tonnia.

Karjatalouden alalla jatkui nousua kohti sodanedellistä tasoa, mikä nousu on ollut viime vuosille tunnusomainen. Karjakantaa lisättiin huomattavasti; ennakkotietojen mukaan lehmien luku nousi 10 %, nuoren karjan ja vasikoiden luku runsaasti 40 %, lampaiden ja karitsojen noin 25 %, kanananta noin 20 % jne., kaikki helmikuusta

1949 kesäkuuhun 1950. Tällöin on huomattava, että karjanlaskennan ajankohta ja laskentatapa eivät olleet samat kuin aikaisemmin, joten luvut eivät ole täysin verrannollisia, mutta kehityssuunta on selvä. Myös karjataloustuotteiden saanti markkinoille parani. Maidon tuotanto lisääntyi lähes 20 %, mutta jäi vielä jonkin verran sodanedellistä tasoa pienemmäksi. Myös juuston, voin ja kananmunien tuotanto kasvoi, niin että kysymys viennin järjestämisestä tuli polttavaksi; juustoa vietiinkin melkoinen määrä. Elintarviketilanne oli siten kotimaisten tuotteiden osalta sangen normaali.

Metsätyöt olivat hakkuukautena 1949/50 vähäisemmät kuin moniin aikoihin, kaikkiaan hakattiin vain n. 21 milj. m³, mikä osaltaan selittää sen talven työttömyyden. Vientimarkkinoiden paranemisen ja hintojen nousun johdosta metsien myynti ja metsätyöt loppukesästä 1950 alkaen ovat olleet paljon vilkkaammat kuin vuotta aikaisemmin. Joulukuussa 1950 oli metsätoissa 115 000 henkeä, kun vastaava luku vuotta aikaisemmin oli 67 000. Vuoden loppuun mennessä oli hakattu noin 10 milj. m³ eli 70 % enemmän kuin edellisenä vuonna, ja arvioidaan koko hakkuukauden tuloksen nousevan 30 milj. m³:n paikkeille. Hakkuulisäys oli suurin polttopuiden ja kaivospuiden kohdalla, mutta myös järeätä puuta on hakattu enemmän kuin edellisenä talvena.

Työmarkkinat.

Alkupuolella vuotta maassamme ilmeni ns. talvityöttömyyttä, joka ensi sijassa johtui metsätöiden vähyydestä ja Pohjois-Suomen kadoista. Työttömien kokonaisluku oli suurimmillaan kertomusvuoden alkaessa, mutta väheni sitten metsätöiden päästessä vauhtiin ja hävisi kesällä kokonaan. Syksyllä esiintyi jälleen jonkin verran työttömyyttä, mutta vain vähäisessä määrässä edelliseen vuoteen verrattuna. Joulukuun päättyessä työttömiä kaikkiaan oli 10 500 vastaten 58 100 työttömäksi ilmoittautunutta vuotta aikaisemmin. Työttömistä oli suuri osa sijoitettu valtion tai kuntien järjestämiin töihin. Toiselta puolen esiintyi metsätoissa melkoista työvoiman vajeusta. Työmarkkinain paraneminen näkyy myös siitä, että työhakemuksia ei kertomusvuoden

den alkukuukausien jälkeen enää ollut yhtä paljon kuin tarjottuja työpaikkoja, kun suhde vuonna 1949 oli ollut päinvastainen. Siten voidaan todeta, että juuri mainitusta pienestä kausityöttömyydestä huolimatta sama täys- ja ylityöllisyys, joka oli antanut leiman sotien jälkeisille vuosille, jälleen vallitsee useimmilla aloilla.

Työ- ja palkkamarkkinoilla vallitsi pitkin vuotta jännitys ja rauhattomuus, jotka johtivat moniin työtaisteluihin ja jopa yleislakon uhkaan. Tämä saatiin kuitenkin vältetyksi, mutta ns. F- ja A-sopimuksissa hyväksytyt periaatteet johtivat niitä sovellettaessa tarkoitettua laajempiin ja suurempiin palkankorotuksiin, joiden seurauksena vuorostaan oli hintojen yleinen nousu. Palkkojen indeksidonnaisuus, joka toukokuun F-sopimuksessa jälleen saatettiin voimaan, aiheutti sekin palkkojen nousua, niin että talouselämän tasapaino, joka vuosina 1948 ja 1949 jo näytti olevan saavutettavissa, järkkävi entistä pahemmin.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankauppa oli kertomusvuonna arvoltaan ennätyksellinen ja myös volyymiltään suurempi kuin minään vuonna sotien jälkeen. Koko kauppavaihto oli, kun sotakorvauksia ja saksalaissaatavien suorituksia ei oteta huomioon, 170 532 milj. markkaa eli 39 796 miljoonaa suurempi kuin vuonna 1949. Lisäys, 30 %, johtui sekä tuonnin että kaupallisen viennin vilkastumisesta. Tuonnin arvo oli 89 112 milj. markkaa eli 34 % suurempi kuin edellisenä vuonna, mihin nousuun vaikuttivat osaksi tuontitavaroitten kallistuminen lähes 27 %, osaksi tuontivolyymin lisääntyminen runsaasti 7 %.

Kaupallinen vienti vilkastui heti kertomusvuoden alussa vientisuhdanteiden parantumisen johdosta; sen sijaan syksyn laktot aiheuttivat tuntuvaa vientikatoa. Vienti oli arvoltaan 81 420 milj. markkaa, joten nousu edellisestä vuodesta oli 26 %. Viennin volyymi lisääntyi noin 9 %, kun taas vientihinnat keskimäärin olivat 12 % korkeammat kuin vuonna 1949. — Kaupallisen viennin ulkopuolella olivat sotakorvausvienti ja ns. saksalaissaatavien aiheuttama vienti Neuvostoliittoon. Sotakorvausvienti oli kauppatilaston mukaan arvoltaan 7 846

milj. markkaa vastaten 12 226 miljoonan vientiä vuonna 1949. Tämän viennin väheneminen johtui suurimmalta osaltaan sotakorvausohjelman supistumisesta, osaksi myös laajojen lakkojen aiheuttamasta viennin viivästymisestä. Ns. saksalaissaatavien suoritukset supistuivat nekin, nimittäin 1 148 milj. markasta 754 miljoonaan.

Vienti- ja tuontihintojen välinen suhde, ns. vaihtosuhte, oli jonkin verran epäedullisempi kuin edellisinä vuosina. Se oli näet vain 107 vastaten 121 ja 133 vuosina 1949 ja 1948, kun vuoden 1935 hintasuhte merkitään sadalla. Huomattava on, että kansainvälisillä markkinoilla kesällä vauhtia saanut hintainnonsu vain osaksi ehti vaikuttaa tuonnin ja varsinkin viennin hintoihin, kaupat kun sovitaan pitkälti etukäteen.

Kauppatase, joka vuonna 1949 oli päättynyt sangen pieneen tuontienemmyyteen, muodostui kertomusvuonna suuresti tuontivoittoiseksi johtuen lähinnä siitä, että syksyn lakot aiheuttivat viennin viivästymistä. Tuonti oli siten 7 692 milj. markkaa kaupallista vientiä suurempi, kun vastaava luku edellisellä vuonna oli ollut vain 672 miljoonaa. Jos sitä vastoin otetaan huomioon myös äsken mainittu ei-kaupallinen vienti, saadaan tulokseksi vähäinen vientienemmys, arvoltaan 908 milj. markkaa, vastaten 12 702 miljoonaa vuonna 1949.

Tuonnin rakenne oli suurin piirtein sama kuin edellisellä vuonna kuitenkin siten, että erilaisten kulutustavarain tuonti oli lisääntynyt voimakkaammin kuin tuotantotavarain. Ensimmäisellä sijalla oli raaka-aineiden tuonti, jonka arvo kohosi 38 212 milj. markkaan edustaen 42.9 % tuonnista, mikä vastaa 45.7 % vuonna 1949. Toisella sijalla oli koneiden ja kuljetusneuvojen tuonti, joka sekin arvoltaan, yhteensä 19 182 milj. markkaa, oli suurempi kuin edellisellä vuonna, mutta jonka arvo edusti vain 21.5 % tuonnin arvosta, kun vastaava suhdeluku vuodelta 1949 oli 22.9 %. Sen sijaan ravinto- ja nautinto-aineiden tuonti oli lisääntynyt voimakkaasti, osaksi erittäin jyrkän hintainnonsun takia, nousten 16 786 milj. markkaan eli 18.8 %:iin tuonnista, mikä vastaa vain 14.1 % edellisellä vuonna. Viimeisellä sijalla olivat „muut kulutustavarat”, joiden viennin arvo oli 14 932 milj. markkaa. Kokonaisviennin arvo oli 14 932 milj. markkaa. Kokonaisviennin arvo oli 14 932 milj. markkaa. Kokonaisviennin arvo oli 14 932 milj. markkaa.

suhteellisesti melkein samalla tasolla kuin vuonna 1949.

Kaupallisen viennin pääosan muodostivat tietysti metsäntuotteet ja niiden jalosteet, jotka yhteensä edustivat 86.7 % tämän viennin arvosta. Ensimmäisellä sijalla olivat puutavarat, joiden viennin arvo oli 35 552 milj. markkaa eli 43.7 % viennin arvosta. Tämä merkitsee vähäistä taantumista verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin vastaava suhdeluku oli 47.3 %. Melkein samalla tasolla kuin edellinen oli paperiteollisuustuotteiden vienti, arvoltaan 35 062 milj. markkaa, vastaten sekä 43.0 % viennin arvosta. Kun vastaava suhdeluku edellisellä vuonna oli ollut 40.7 %, tämä viennin haara siis oli edistynyt edellistä voimakkaammin. Maataloustuotteiden vienti oli edelleen vähäistä, arvoltaan vain 1 952 milj. markkaa, edustaen 2.4 % viennistä. „Muiden tavaroiden” vienti oli arvoltaan 8 855 milj. markkaa, mikä vastasi 10.9 % kaupallisesta viennistä, kun edellisen vuoden vastaava suhdeluku oli 9.6 %.

Useimpien tärkeiden vientituotteiden vienti ulkomaille oli kertomusvuonna runsaampi kuin vuotta aikaisemmin. Siten vietiin sahatavaroita 683 000 vastaten 607 000 standarttia vuonna 1949, puuhioketta 177 300 vastaten 160 300 tonnia, sulfiittiselluloosaa 513 300 vastaten 449 500 tonnia, sulfaattiselluloosaa 365 400 vastaten 310 700 tonnia, sanomalehtipaperia 378 800 vastaten 348 000 tonnia, muuta paperia 127 600 vastaten 106 700 tonnia sekä pähviä ja kartonkia 138 900 vastaten 91 400 tonnia. Sitä vastoin vanerin vienti supistui 208 000 tonnista 195 000 tonniin. Eräiltä osiltaan vienti jäi odotettua pienemmäksi paitsi lakkojen takia myös sen johdosta, että kauppasopimus Neuvostoliiton kanssa saatiin solmituksi vasta vuoden puolivälissä.

Kotimaankauppa.

Kotimaisen kaupan vaihto lisääntyi kertomusvuonna voimakkaasti nousten noin 168 miljardiin markkaan oltuaan edellisellä vuonna vaille 126 miljardia. Lisäys, noin 34 %, johtui osittain hintojen kohoamisesta, tukkuhinnat kun olivat keskimäärin noin 15 % korkeammat kuin vuonna 1949. Näin ollen tavaramäärän vaihto oli lisääntynyt lähes 17 %, mihin osaltaan

oli vaikuttanut inflaationpelon aiheuttama ostovimma.

Liikenne.

Laivaliikenne kotimaan ja ulkomaiden satamien välillä vilkastui suuresti. Lähteneiden laivojen luku oli 7 075, kun se edellisellä vuonna oli ollut 5 600, ja niiden kantavuus oli 4 837 000 nettorekisteritonia vastaten 3 980 000 tonnia, joten lisäys oli runsaasti 21 %. Kaikkiaan vienti oli runsaasti 6 miljardia painotonta ja tuonti vastaavasti vähän yli 4 miljardia tonnia.

Kauppalaiivastoon hankittiin lisää 37 alusta, kantavuudeltaan 58 500 tonnia. Näistä 6 rakennettiin kotimaassa, muut otettiin ulkomailta. Samaan aikaan poistettiin kauppalaiivastosta 42 alusta, kantavuudeltaan 25 100 nettorekisteritonia. Vuoden päättyessä kauppalaiivastoon kaikkiaan luettiin 652 alusta, joiden yhteinen kantavuus oli 567 800 tonnia. Kauppalaiivasto oli siten edelleen runsaasti 100 000 tonnia pienempi kuin ennen sotia.

Myös *rautateliikenne* oli vilkkaampaa kuin edellisellä vuonna. Sekä matkustajien luku että kuljetettu tavaramäärä olivat lisääntyneet, edellinen noin 3 %, jälkimmäinen tuntuvasti enemmän eli noin 14 %.

Autoliikenne vilkastui tuntuvasti. Benssiin kulutus lisääntyi noin 25 % ja autokanta noin 5 000 kpl eli lähes 9 %. Liikkeessä olevien autojen kokonaisluku oli vuoden päättyessä 61 300. Näistä oli henkilöautoja 26 800, kuorma-autoja 26 500 ja linja-autoja 3 300.

Lentoliikenne oli suunnilleen samalla tasolla kuin edelliselläkin vuonna. Kotimaisten koneiden lentokilometrien kokonaisluku oli 2 150 000, mikä merkitsee noin 10 %:n lisäystä. Matkustajia kuljetettiin lähes 58 000, kun taas kuljetetun matka- ja rahittavaran määrä oli 830 000 kg.

Raha- ja pääomamarkkinat.

Se rahamarkkinoiden kevenevä suunta, joka yhdessä yleisen vakaantumisen kanssa vuonna 1949 johti korkotason alentamiseen, katkesi jo mainitun vuoden lopussa, ja kertomusvuonna jatkuva kiristyminen on antanut leiman rahamarkkinoille. Syynä tähän on ollut ennen kaikkea palkkojen ja

hintojen nousun synnyttämä inflaationpelko, joka on aiheuttanut ostokiihkoa ja pakoa reaaliarvoihin sekä siten toiselta puolen vähentänyt säästämistä, toiselta puolen kiihdyttänyt luotonkysyntää. Vielä tammi—maaliskuussa kertyi pääomia luottolaitoksiin tyydyttävästi, mutta sen jälkeen panot supistuivat ja otot lisääntyivät, niin että luottolaitosten luotonotto yleisöltä eräänä kuukausina suorastaan väheni, toisina taas lisääntyi paljon heikommin kuin edellisellä vuonna. Kun luotonkysyntä pysyi erittäin suurena, jopa lisääntyen sijoituskiihkon ja tuotantokustannusten nousun takia, luottolaitosten asema vaikeutui ja niiden maksuvalmius heikkeni.

Kaiken kaikkiaan *liikepankkien* ottolainaus yleisöltä kertomusvuoden aikana lisääntyi 6 685 milj. markkaa vastaten 10 310 miljoonaa vuonna 1949, jolloin lisäys oli ennätysmääräinen, ja 6 309 miljoonaa vuonna 1948. Lisäys oli siten runsaasti 12 %, mikä itsessään on sangen hyvä tulos, mutta huomattava on, että yli 75 % siitä kerääntyi neljän ensimmäisen kuukauden aikana, joten kahdeksan seuraavan kuukauden lisäys oli vain runsas neljännes edellisen vuoden vastaavasta lisäyksestä. Ottolainauksen lisäyksestä valtaosa eli 5 500 milj. markkaa tuli varsinaisten talletustilien hyväksi, kun vastaava lisäys edellisellä vuonna oli ollut 6 611 miljoonaa. Tuloksen huononeminen kohdistui jyrkemmin shekkitileihin, jotka lisääntyivät vain kolmanneksen edellisen vuoden lisäyksestä, nimittäin 1 185 milj. markkaa vastaten 3 699 miljoonaa vuonna 1949.

Liikepankkien asemaa vaikeutti vielä enemmän se, että niiden muilta luottolaitoksilta saamat avista- ja aikatalletukset pienenevät 2 692 milj. markkaa, kun ne edellisellä vuonna olivat lisääntyneet 1 545 miljoonaa. Muutos on parhaana todistuksena lähinnä säästöpankkien aseman kiristymisestä. Näin ollen liikepankkien koko luotonotto yleisöltä ja muilta luottolaitoksilta kertomusvuonna lisääntyi vain 3 993 milj. markkaa, kun vastaava lisäys edellisellä vuonna oli lähes kolme kertaa niin suuri eli 11 855 miljoonaa.

Toiselta puolen liikepankkien luotonanto yleisölle ja muille luottolaitoksille lisääntyi lähes yhtä paljon kuin edellisellä vuonna, nimittäin 10 735 milj. markkaa vastaten 13 338 miljoonaa.

Näin ollen liikepankkien luotonannon ja luotonoton välille muodostui vaikea epäsuhte. Sen tasoittamiseksi liikepankit ovat, samaten kuin edellisinäkin vuosina, vähentäneet obligaatiiosalkkuaan. Vähennys tässä suhteessa oli 989 milj. markkaa vastaten 530 miljoonaa vuonna 1949. Sen ohella ne ovat vuoden jälkipuolella ja varsinkin joulukuussa entistä enemmän turvautuneet Suomen Pankin apuun, niin että rediskonttaukset ovat vuoden varrella nousseet 3 850 milj. markkaa kohoten siten suurempaan määrään, 5 692 miljoonaa, kuin koskaan aikaisemmin. Sama kiristytävä suunta tulee edelleen näkyviin käteisvarojen supistumisena yhteensä 941 milj. markkaa pienemmiksi kuin kertomusvuoden alkaessa.

Vielä on syytä mainita, että eräät liikepankit ovat vahvistaakseen asemaansa lisänneet osakepääomaansa uusilla osakeaneilla. Liikepankkien omien varojen määrä, voitto- ja tappiotiliä lukuun ottamatta, nousi siten kertomusvuoden aikana noin kaksi miljardia, 6 363 milj. markkaan. Kun nämä varat melkoiselta osalta on nostettu talletus- ja shekkitileiltä, selittää se osaksi näiden tilien heikon kasvun.

Liikepankkien ulkomaisiin suhteisiin nähdessä panee merkille, että sekä velat että saatavat ovat huomattavasti lisääntyneet nettosuhteen vastaavasti muuttumatta. Puheena oleva velka nousi näet kaksinkertaiseksi eli 2 220 miljoonasta 4 454 milj. markkaan, kun saatavat lisääntyivät 2 714 miljoonasta 4 867 milj. markkaan. Liikepankkien ulkomainen nettosaatava pieneni siten 494 miljoonasta 413 milj. markkaan.

Myös *muiden luottolaitosten*, so. säästöpankkien, Postisäästöpankin, osuuskassojen ja niiden Keskuksen, osuuskauppojen säästökassojen ja Kiinteistöpankin, luotonotto yleisöltä oli verrattomasti heikompaa kuin edellisinä vuosina. Lisäys oli näet kaikkiaan 10 272 milj. markkaa vastaten 15 897 miljoonaa vuonna 1949 ja 9 151 miljoonaa sitä edellisinä vuosina. Suhteellinen nousu oli siten vain 14 %, kun se edellisinä vuosina oli ollut 28 % ja 19 %. Kun luotonkysyntä oli vilkasta, oli monen tällaisen luottolaitoksen asema kireä. Kustannusten nousun takia varsinkin pienet pankit ja kassat joutuivat vaikeuksiin.

Suomen Pankin luotonannosta tehdään selkoa tämän kertomuksen toisessa osassa.

Pääomamarkkinat olivat aivan hiljaiset, eikä vapaista obligaatiomarkkinoista voi puhua, ellei tarkoita toisen korvauslainan obligaatioiden kauppaa, joka oli melko vilkasta. Uusia obligaatiolainoja emittoitiin kaikkiaan kymmenen yhteisarvoltaan noin 2 650 milj. markkaa, mutta nämä obligaatiot jäivät lainoja myöntäneiden laitosten, enimmäkseen Kansaneläkelaitoksen tai jonkin luottolaitoksen, omaan salkkuun joutumatta markkinoille. Valtio möi jonkin verran, yhteensä 2 983 milj. markan arvosta, III säästöpankkilainan obligaatioita, mutta samaan aikaan lunastettiin muiden kotimaisten lainojen obligaatioita 3 781 miljoonan sekä I ja II korvauslainan obligatioita 1 514 milj. markan arvosta.

Jatkuvan inflaation pelko ja siitä johtuva pako reaaliarvoihin olivat tärkeimpiä syitä siihen, että *arvopaperipörssissä* pitkin vuotta vallitsi nouseva suunta. Lukuisat uudet osakeannit vaikuttivat samaan suuntaan, kun taas yltyvä rahanniukkuus silloin tällöin aiheutti takaiskuja. Noteerausten huippu saavutettiin lokakuun lopussa, minkä jälkeen kurssit hiukan alenivat. Unitaksen osakeindeksi nousi siten 272 pisteestä joulukuussa 1949 aina 465 pisteeseen kertomusvuoden lopussa. Nousu oli siten n. 71 %, kun se vuotta aikaisemmin, jolloin olojen vakautuminen oli melkoinen, oli ollut 19 %. Huomattava on kuitenkin, että näin voimakkaasta kurssinoususta huolimatta osakkeiden kurssit, ilmeisesti osakkeiden huonon tuottavuuden takia, eivät olleet kohonneet läheskään yhtä paljon kuin hintataso. Niinkuin tavallisesti reaaliomaisuutta edustavien teollisuusosakkeiden kurssivaihtelut antoivat leiman osakkeiden yleisindexille. Niiden kohdalla nousu oli 87 %, kun taas pankkiosakkeiden kurssit vaihtelivat tuntuvasti vähemmän nousevan vuoden varrella vain 21 %. Arvopaperipörssin vaihto oli kurssinousujen takia tuntuvasti suurempi kuin edellisinä vuosina, kaikkiaan kertomusvuonna 2 956 milj. markkaa vastaten 1 617 miljoonaa vuonna 1949. Myynnin pääosana olivat teollisuusosakkeet, noin 37 % kokonaismyynnistä, ja obligaatiot, 27 %, joista suurin osa tuli II korvauslainan osalle, sekä Holding-todistukset, 20 %, kun pankkiosakkeiden osuus myynnistä oli vain 10 %.

Osakeyhtiöiden perustamisena ja niiden pääomien lisäämisena ilmenevä taloudellinen yritteliäisyys oli kertomusvuonna vilkasta. Uusia osakeyhtiöitä perustettiin 1 421, ja niiden yhteenlaskettu osakepääoma nousi 3 527 milj. markkaan, kun vastaava arvo edellisinä vuosina oli 1 573 miljoonaa. Erittäin monet yhtiöt lisäsivät myös osakepääomaansa emittoimalla uusia, joko maksullisia tai ilmaisia osakkeita. Näitä pääomankorotuksia oli kaikkiaan 1 079, ja korotusten yhteenlaskettu nimellisarvo oli 12 826 milj. markkaa.

Korkotaso.

Vuonna 1949 vallinnutta korkotason alenevaa suuntaa seurasi kertomusvuonna jälleen nouseva tendenssi. Syynä tähän muutokseen olivat uusi inflaatioaalto ja rahamarkkinain kiristyminen. Jo keväällä tuli kysymys rahalaitosten korkomäärien nostamisesta päiväjärjestykseen. Ratkaisu lykääntyi kuitenkin syksyyn, osaksi siksi, että tutkittiin vaihtoehdoksi esitettyä ajatusta luotonannon ja -oton sitomisesta hintaindeksiin, osaksi siksi, että pelättiin korkotason nostamisen vaikuttavan inflatorisesti. Kun indeksijärjestelmä ei saavuttanut riittävää kannatusta — mm. Suomen Pankin taloustieteellinen tutkimuslaitos antoi siitä epäilevän lausunnon — vakuutuslaitokset päättivät syyskuun alusta lukien korottaa antolainauskorkonsa 2 %. Vähän myöhemmin, syyskuun 6 päivänä, luottolaitosten neuvottelukunta päätti suositella samalaista toimenpidettä, ja lokakuun alusta niiden luotonantokorot nostettiin 2 % sekä varsinaisten talletusten korko saman verran ja shekkitilin korko 1 %. Siten ensiluokkaisten kiinnityslainojen ja niihin verrattavien luottojen ylin sallittu korko nousi 9 ½ %:iin sekä muiden luottojen vastaavasti 10 %:iin. Talletuskorko nousi eri luottolaitosryhmissä 7, 7 ¼ ja 7 ½ %:iin sekä shekkitilien korko 2 %:iin.

Korkotason muuttuminen näkyi selvästi liikepankkien otto- ja antolainauskorkojen keskimääristä kertomusvuoden alkaessa ja päättyessä. Luotonannon keskikorko oli 9.75 % vastaten 7.83 % vuotta aikaisemmin, kun taas ottolainauksen keskikorko oli kohonnut 3.43 %:sta 5.17 %:iin.

Maksutase ja pääomaliike.

Ulkomaisesta maksutaseesta on toistaiseksi saatavissa vain eräitä ennakkotietoja, mutta kun kauppatase on tunnettu, voi jo tehdä päätelmiä myös maksutaseen kehityksestä. Kauppatase päättyi, niinkuin edellä on osoitettu, 7 690 milj. markan tuonnin eli menojen enemmyyteen. Kauppalaivasto ansaitsi, ennakkotietojen mukaan, 6 750 milj. markkaa maksutaseeseen kuuluvia tuloja, kun taas korkomenot nousivat 2 260 milj. markkaan. Muut maksutaseen erät tuottivat ennakoarvion mukaan nettoa 780 milj. markkaa. Siten maksutase päättyi 2 420 milj. markan menojen enemmyyteen. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vuonna 1949 maksutaseen tulot olivat olleet 1 540 miljoonaa menoja suuremmat.

Maksutaseen juoksevien menojen ja tulojen erotus osoittaa, että Suomen ulkomainen velka viime vuonna taas lisääntyi. *Ulkomaisesta pääomaliikkeestä* ei toistaiseksi ole lopullisia tietoja saatavissa. Ennakkotietojen mukaan on nostettu ulkomailta saatujen lainojen varoja 3 770 milj. markan arvosta ja toiselta puolen käytetty ulkomaisten lainojen kuoletuksiin 4 120 miljoonaa. Pitkäaikainen velka ulkomaille on siten vähentynyt 350 milj. markkaa. Tämä summa samaten kuin maksutaseen juoksevien erien nettosumma, 2 420 milj. markkaa, on siten ollut peitettävä lyhytaikaisen luoton otolla, jonka määrä tämän mukaisesti olisi lisääntynyt 2 770 milj. markkaa. Koska maksutaseeseen sisältyvät erät aina eräiltä osiltaan ovat arvioituja, on todennäköistä, että lyhytaikaisen nettovelan muutos ei ole juuri mainitun summan suuruinen, vaan että sen lisäksi tarvitaan jokin tasoituserä suuntaan tai toiseen.

Hintataso.

Vuoden 1949 loppupuolella alkanutta hintatason nousua on jatkunut pitkin kertomusvuotta. Syyt tähän kehitykseen olivat: devalvaatioita seurannut, osaksi hitaasti vaikuttava ulkomaisten tuotteiden ja ulkomaisia raaka-aineita sisältävien tavaroiden kallistuminen, kotimaisten palkkojen jatkuva nousu, hallituksen kesällä vahvistamat hinnankorotukset maataloustuotteille

sekä Korean sodan ja uuden suursodan pelon kiihdyttämä hintainnousu maailmanmarkkinoilla, joka ensisijaisesti kohdistui sotatarvikkeiden raaka-aineisiin. Näistä syistä hintainnousu, joka vielä alkuvuodesta oli hidasta, kesällä alkoi kiihtyä.

Tukkuhintaindeksi (1935 = 100) kohosi näistä syistä 1 138 pisteestä joulukuussa 1949 aina 1 439 pisteeseen joulukuussa 1950. Nousu oli siten 26.5 %, kun indeksi vuonna 1949 oli noussut vain 3.1 % ja vuonna 1948 9.3 %. Tuontitavaroiden kohdalla nousu oli keskimääräistä vähäisempi, 17.3 %, kotimaisten tuotteiden kohdalla sen sijaan 30.8 %. Voimakkain eli 52.7 %:n nousu oli metsätaloustuotteiden kohdalla, joiden hintataso ennestäänkin oli muita korkeampi. Teollisuustuotteiden hintaindeksi kohosi 24.1 % mutta jäi siitä huolimatta muita alemmaksi. Pienin oli nousu maataloustuotteiden kohdalla, nimittäin 20.4 %.

Elinkustannusindeksin kehitys oli samansuuntainen, vaikka nousu ns. pisteostojen takia jäi edellistä pienemmäksi. Tämä indeksi oli 826 pistettä joulukuussa 1949 ja 998 pistettä joulukuussa 1950, joten nousu

oli 20.8 %. Eri alaryhmien välillä ilmeni melkoisia eroavaisuuksia. Enimmin, 36.7 %, kallistuivat vaatteet. Lähinnä seurasivat verot, 34 %, joiden indeksi on paljon yläpuolella kaikkien muiden alaryhmien, sekä asunto, jonka vuokraindeksiä nostettiin 32.3 %, mutta siitä huolimatta se oli vain 254 pistettä ja siten kovin alhainen kaikkiin muihin ryhmiin verrattuna. Pienin eli 14.1 % oli hintojen nousu ravinnon kohdalla.

Myös rakennuskustannusindeksi kohosi kertomusvuoden aikana voimakkaasti nous-
ten 1 170 pisteestä vuoden 1949 viimeisellä neljänneksellä 1 622 pisteeseen vastavana neljänneksenä 1950. Nousu oli siten 38.6 %. Tähän indeksiin sisältyvät työpalkat kohosivat vielä voimakkaammin, nimittäin 71.3 %. Tämä jyrkkä nousu johtui osaksi indeksin laskemiseen liittyvistä teknillisistä seikoista, joiden takia nousu esiintyy todellista suurempana. Mutta osaksi se oli todellista ja luonnollinen seuraus vilkkaan rakennustoiminnan aiheuttamasta kilpailusta niukasta työvoimasta.

Suomen Pankin toiminta.

Rahan arvo ja pankin ulkomaiset suhteet.

Suomen markan ulkomainen arvo pysyi kertomusvuonna muuttumattomana, sen jälkeen kun sitä kahdesti oli alennettu vuonna 1949. Dollarin kurssi oli siten koko vuoden ajan 231: — markkaa, punnan kurssi 646: — markkaa ja Ruotsin kruunun 44: 50 markkaa. Tästä huolimatta joku-
nen valuuttakurssi vuoden varrella kohosi tai aleni johtuen, ei markan ostovoiman muutoksesta, vaan siitä, että asianomainen maa muutti rahansa arvoa. Ulkomaisten valuuttojen kurssien kiinteydestä huolimatta markan kotimainen ostovoima vuoden varrella on huonontunut, niinkuin edellisillä sivuilla on osoitettu. Kun hintataso täällä on kohonnut enemmän kuin yleensä niissä maissa, joiden kanssa kauppayhteys-temme ovat vilkkaimmat, täytyy todeta ostopariteettien viime vuonna olleen maalemme epäedullisempia kuin juuri men-
neinä vuosina.

Suomen Pankin tilassa esiintyvät ulkomaiset saatavat ja velat ovat kertomusvuoden aikana vaihdelleet melkoisesti. Ulkomaisten valuuttojen tili, joka vuoden alkaessa oli 2 428 milj. markkaa, kohosi vähitellen saavuttaen elokuun puolivälissä vuoden huipun, 6 953 milj. markkaa, pienentyäkseen sen jälkeen taas. Kertomusvuoden viimeisenä päivänä valuuttoja oli kirjattu 5 510 milj. markan arvosta, joten lisäys vuoden alusta oli 3 082 miljoonaa eli 127 %. Näin tuntuva lisäys johtui pääasiallisesti saaduista melkoisista viennin etumaksuista. Ulkomaisista valuutoista on tuntuva osa sidottu määrätarkoitukseen eikä käytettävissä vapaasti tuontiin tai muihin tarkoituksiin.

Myös ulkomaisten vekselien tilillä on havaittavissa huomattavaa nousua. Kertomusvuoden alkaessa pankin hallussa oli ulkomaisia vekseleitä 257 milj. markan arvosta. Vuoden varrella tämä vekselisalkku paisui kohoten joulukuun päättyessä 1 740 milj.

markkaan. Lisäys, arvoltaan 1 483 miljoonaa, johtui Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin myöntämistä luotoista. — Ulkomaisten setelien ja korkolippujen merkitys on mitätön. Niiden kirjattu arvo nousi kertomusvuoden aikana 44 miljoonasta 79 milj. markkaan.

Ulkomaisia velkoja esiintyy Suomen Pankin tiliasemassa kolmella tilillä. Ulkomaisten tilinpitäjien saamiset olivat vuoden 1949 päättyessä 4 189 milj. markkaa ja pysyivät pitkin vuotta tällä korkealla tasolla kohoten joulukuun lopussa aina 4 670 miljoonaan. Näillä tileillä esiintyvä ulkomainen velka lisääntyi siten vuoden varrella 481 milj. markkaa eli runsaasti 11 %.

Sen sijaan ulkomaisilla selvitystileillä esiintyvä nettosaldo on vaihdellut jyrkästi vuoden varrella. Kertomusvuoden alkaessa se osoitti velkaa 1 297 milj. markkaa, mutta tämä velka supistui jo alkuvuodesta muuttuakseen sitten jopa nettosaatavaksi. Myöhemmin, kun kauppatase oli suuresti tuontivoittoinen, tili jälleen siirtyi velkapuolelle, ja vuoden päättyessä selvitystileillä esiintyvä nettovelka oli 1 662 milj. markkaa. Tämä velka oli silloin 365 miljoonaa eli 28 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Kolmas tämän ryhmän tili, ns. ulkomainen velka, lisääntyi kertomusvuoden aikana 1 478 milj. markasta 3 581 miljoonaan, kun Suomen Pankki nosti uusia eriä niistä luotoista, jotka Export-Import Bank ja Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki olivat myöntäneet. Tilin määrä nousi vuoden varrella 6.4 milj. dollarista 15.5 milj. dollariin.

Jos yhdistää Suomen Pankin tilassa esiintyvät ulkomaiset saatavat ja velat, jotka jälkimmäiset suurelta osalta ovat Suomen talouselämän eivätkä pankin omia velkoja, saadaan seuraava kuva kertomusvuoden kehityksestä. Ulkomaisten velkojen määrä lisääntyi 6 964 milj. markasta 9 913 miljoonaan, siis 2 949 miljoonaa eli 42 %.

Vastaavien saatavien arvo kohosi taas 2 729 milj. markasta 7 329 miljoonaan, so. 4 600 milj. markkaa eli 169 %. Kun ulkomainen nettovelka täten kertomusvuoden alkaessa oli 4 235 milj. markkaa, se vuoden loppuun mennessä oli pienentynyt 2 584 miljoonaan. Huolimatta tästä paranemisesta on Suomen Pankin asemaa ulkomaihin nähden pidettävä edelleen heikkona.

Luotonanto.

Suomen Pankin kokonaisluotonanto pysyi kertomusvuonna suunnilleen sillä tasolla, jolle se edellisenä vuonna oli kohonnut. Vuoden alkaessa luotonannon kokonaismäärä oli 40 302 milj. markkaa. Taval-

Suomen Pankin kotimainen luotonanto vuonna 1950.

Kuukauden lopussa	Valtion vekselit milj. mk	Muut vekselit milj. mk	Hypoteekkilainat milj. mk	Kassakreditivit milj. mk	Rediskonttaukset milj. mk	Yhteensä milj. mk
1949						
Joulukuu	22 030	15 351	22	471	2 428	40 302
1950						
Tammikuu	21 130	14 930	22	273	1 005	37 360
Helmikuu	21 630	15 625	22	475	1 969	39 721
Maaliskuu	21 830	15 835	22	359	830	38 876
Huhtikuu	23 430	15 605	22	416	20	39 493
Toukokuu	21 230	15 731	22	368	2 312	39 663
Kesäkuu	19 830	14 946	842	437	3 102	39 157
Heinäkuu	23 330	14 413	622	186	2 244	40 795
Elokuu	25 230	13 751	622	296	1 487	41 386
Syyskuu	25 530	13 968	22	361	2 612	42 493
Lokakuu	26 230	14 125	22	312	2 335	43 024
Marraskuu	25 730	14 743	22	296	3 283	44 074
Joulukuu	19 730	13 516	22	354	6 913	40 535

Suomen Pankin luotonannon suurimpana tekijänä oli kertomusvuonna, niinkuin yleensäkin sotavuosista saakka, valtion vekselien diskonttaaminen. Tästä luotonannosta puhutaan edempänä.

Toiseksi suurin tekijä keskuspankin luotonannossa oli pankin varsinaisten asiakkaiden vekselien diskonttaaminen. Tämä vekselisalkku, joka kertomusvuoden alkaessa oli 15 351 milj. markkaa, vaihteli alkuvuodesta tämän summan ala- ja yläpuolella nousten maaliskuun 22 päivänä vuoden korkeimpaan määrään, 15 883 milj. markkaan, mutta aleni sitten vähitellen, pankin pyrkiessä rahanarvopoliittisista syistä ra-

lisa kausivaihteluita seuraten se alkuvuodesta pieneni painuen helmikuun 8 päivänä vuoden alimpaan määrään, 36 610 milj. markkaan, noustakseen sitten vähitellen. Syksyllä nousu kiihtyi, ja huippu, 44 074 miljoonaa, saavutettiin marraskuun viimeisenä päivänä. Vuoden loppuun mennessä luotonanto jälleen supistui painuen 40 535 milj. markkaan. Silloin se oli samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin, vain 233 miljoonaa silloista suurempi. Näin tapahtuneeseen kehitykseen luotonannon eri tekijät ovat vaikuttaneet hyvin eri tavalla, niinkuin näkyy seuraavasta asetelmasta, jossa on esitetty luotonannon ja sen eri osien suuruus kunkin kuukauden viimeisenä päivänä.

joittamaan luotonantoon, ja painui kertomusvuoden viimeisenä päivänä 13 516 miljoonaan. Tämä luotonanto pysyi siten suurimman osan vuotta alemmalla tasolla kuin vuonna 1949 pienentyen 1 835 milj. markkaa eli noin 12 %.

Hypoteekkilainoina annettu luotto käsitti suurimman osan vuotta vain vanhastaan annetut lainat, yhteismäärältään 22 milj. markkaa. Kesä-, heinä- ja elokuussa hypoteekkilainojen tilille kirjattiin sen lisäksi eräät suurenpuoleiset lyhytaikaiset lainat, jotka eräät luottolaitokset saivat keskuspankilta rahamarkkinain kireyden niille aiheuttamien vaikeuksien takia.

Kassakreditivienä annettu luotto oli yleensä määrältään edellistä suurempi, mutta mitätön verrattuna vekselien diskonttaamiseen, niinkuin luonnollista onkin, koska muun kuin vekseliluoton määrä — yhdessä eräiden muiden varojen kanssa — on pankin ohjesäännössä rajoitettu pankin omien varojen puoleen määrään. Kassakreditivienä nostettu määrä oli kertomusvuoden alkaessa 471 milj. markkaa sekä, erimäisten vaihteluiden jälkeen, sen päättyessä 354 miljoonaa.

Erikoisasemassa ovat Suomen Pankin rediskonttausten muodossa muille luottolaitoksille antamat luotot. Näiden määrä oli kertomusvuoden alkaessa 2 428 milj. markkaa, mutta väheni vähitellen aina 20 miljoonaan huhtikuun lopussa. Sen jälkeen luottolaitosten luotonarve rahamarkkinain kiristyessä jälleen kasvoi. Joulukuussa rediskonttaukset siten nousivat ennätysmäärään, ja vuoden viimeisenä päivänä niitä oli 6 913 milj. markan arvosta. Niiden määrä oli silloin 4 485 milj. markkaa suurempi eli lähes kolme kertaa niin suuri kuin vuotta aikaisemmin.

Suomen Pankin suoraan talouselämälle antaman luoton jakaantumista talouselämän tärkeimpien haarojen kesken valaisee seuraava asetelma, jossa vertailun vuoksi on esitetty vastaavat luvut edellisiltä vuosilta.

	31/12 1947 %	31/12 1948 %	31/12 1949 %	30/12 1950 %
Vientiteollisuus ..	56.5	58.4	58.2	54.7
Kotimarkkinateollisuus ..	19.4	12.8	15.6	17.1
Voimalaitokset ...	14.1	12.8	5.2	11.2
Kauppa ..	9.3	12.3	18.7	14.1
Muu liike-elämä ..	0.7	3.7	2.3	2.9

Vientiteollisuuden suhteellinen — ja absoluuttinen — osuus on jonkin verran supistunut, mutta siitä huolimatta tämä ulkomaaisia valuuttoja hankkiva tuotantoala edelleen on tärkeimmällä sijalla keskuspankin luotonannossa. Toisella sijalla seurasi kotimarkkinateollisuus, jonka suhteellinen osuus hiukan lisääntyi, vaikka senkin saama luotto absoluuttisesti taantui. Kolmannella sijalla oli kauppa, jonka luotto-osuus supistui melkoisesti sekä suhteellisesti että varsinkin absoluuttiselta määräl-

tään. Suurin muutos tapahtui voimalaitosten saamassa osuudessa, joka pienennettyään jyrkästi vuonna 1949 jälleen lähenteli entistä tasoaan. — Muistettava on, että kun suuri osa Suomen Pankin antamia luottoja on kausiluonteisia, saattaa kokonaisluoton jakaantuminen talouselämän eri alojen kesken vuoden varrella — niinkuin myös vuodesta toiseen — vaihdella tuntuvasti.

Korkomäärät.

Korkotason aleneva suunta, joka antoi leiman vuoden 1949 rahamarkkinoille, ei enää jatkunut vuonna 1950. Niinkuin edellä on mainittu, vakuutuslaitokset ja luottolaitokset syksyllä päättivät korottaa luotonannossa ja -otossa soveltamiaan korkomääriä pitkin linjaa, edelliset syyskuun, jälkimmäiset lokakuun alusta lukien. Suomen Pankin johtokunta, jossa kysymys korkokannan korottamisesta oli ollut vireillä kevästä asti, vaikka tällaisen toimenpiteen mahdolliset epäedulliset seuraukset olivat siirtäneet siihen ryhtymisen tuonnemmaksi, esitti syyskuun 25 päivänä kirjelmässä pankkivaltuusmiehille, että pankin korkomääriä nostettaisiin 2 %, niinkuin luottolaitoksetkin olivat päättäneet tehdä. Asian jäätyä pöydälle kuukaudeksi pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan ehdotuksen, ja marraskuun 3 päivästä alkaen alin diskonttokorko on ollut 7 3/4 % oltuaan aikaisemmin 5 3/4 %. Muut lainauskorot nousivat vastaavasti.

Setelistö.

Liikkeessä oleva setelimäärä lisääntyi kertomusvuoden aikana jonkin verran voimakkaammin kuin edellisenä vuonna. Tämä oli luonnollinen seuraus inflaation kiihtymisestä ja kustannustason noususta. Kertomusvuoden alkaessa oli setelistöä liikkeessä 29 606 milj. markan arvosta. Tavallisuuden mukaan setelistö heti alkuvuodesta supistui painuen tammikuun 23 päivänä vuoden alimpaan määrään, 27 571 milj. markkaan. Tämän jälkeen setelistö jälleen nousi saavuttaen 30 miljardin rajan huhtikuun ensimmäisellä viikolla. Hiljaisemman ajanjakson jälkeen setelistö kesällä taas pai-